

Business Panel ²⁰ vuotta • år

2 • 2023

Tuuli Koivu on Nordean pääekonomisti vuodesta 2019 lähtien. Aiemmin hän toimi Nordeassa ekonomistina erikoisalueinaan euroalueen makrotalous ja rahapolitiikka. Sitä ennen Koivu työskenteli ekonomistina Suomen Pankissa, Kiinan talouteen erikoistuneena ekonomistina Euroopan keskuspankissa, Rahoitusvakausvirastossa sekä altiovarainministeriössä.

Syksyn talouskehityksessä on erilaisia värisävyjä

Viime viikkoina taloustunnelmat Suomessa ja yleisemmin maailmantaloudessa ovat synkistyneet yhtä matkaa syysiltojen kanssa. Inflaation taittamisen kannalta välttämätön rahapolitiikan kiristäminen heikentää talouskehitystä laajalti, erityisen jyrkästi rakennusallalla. Myös Suomen vientimarkkinoilta kuuluu huonoa. Saksan talous on taantumassa, Ruotsin kehitystä painavat edelleen huolet asunto-markkinoilla ja Kiinan kasvua hidastaa epäluottamus maan talouspoliittista linjaa kohtaan.

Synkän uutisvirran äärellä on kuitenkin hyvä muistaa, että talouskehitys tarjoaa monelle myös kasvunpaikkoja. Menossa on samanaikaisesti useitakin murroksia, jotka pitävät investoinnit ja kasvun käynnissä monellakin alalla haastavasta ympäristöstä huolimatta. Vihreä siirtymä, teknologinen kehitys ja globalisaation muutos vaativat investointeja ja tarjoavat lupaavia näkymiä, vaikka talouskehitys laajemmin olisikin hetken heikkoa.

Suomen kannalta tietenkin huolestuttavaa on se, että konkaniisuutena Eurooppa näyttää tarttuvan näihin murroskohtiin ja mahdollisuuksiin selvästi hitaammin kuin suuret kilpakumppanimme Yhdysvallat ja Kiina. Kaksi talousjättiä kilpailee nyt toisiaan vastaan monella rintamalla ja kilpajuoksu pakottaa maat muun muassa valtaisiin tutkimus- ja kehitysinvestointeihin. Yleensäkin Yhdysvaltojen taloudelle

on tyypillistä, että investoinnit käynnistyvät nopeasti uudeleen negatiivisten shokkien jälkeen, mikä kasvattaa tuottavuuskuilua suhteessa Eurooppaan nimenomaan talouden murrosaikoina. Kuten suomalaisyritystenkin virrasta Atlantin toiselle rannalle näkyy, Yhdysvallat tarjoaa kasvunpaikkoja tälläkin hetkellä.

Syksyn talousennusteessamme talouskehitys piristyy ensi vuoden aikana myös Euroopassa. Keskuspankit onnistuvat toivottavasti tehtävässään tuoda inflaatio takaisin tavoitellulle tasolle ilman syvää taantumaa. Juuri nyt hintapaineet ovat kaikkoomassa laajalti maailmantaloudesta, kun kysyntä suhteessa tarjontaan on heikkoa ja esimerkiksi rahtien ja monien raaka-aineiden hinnat ovat jo laskeneet selvästi. Niinpä euroalueenkin inflaation odotetaan hidastuvan vuoden kuluessa EKP:n tavoitteeseen ja keskuspankki voi pikku hiljaa alkaa pohtia pikemmin koronlaskuja kuin lisänostoja. Tämän odotetaan piristävän talouskasvua ensi vuoden loppua kohden.

Niinpä liiallisen synkistelyn sijaan syksyn pimenevä aika kannattaa käyttää sen miettimiseen, mitä kasvunpaikkoja maailmantalous juuri nyt tarjoaa. Aivan kuten syksyiset ruskan väripilkutkin, ne tarjoavat vaihtelua muuten harmaaseen maisemaan.

Taantuma hiipii pohjalaisyrityksiin

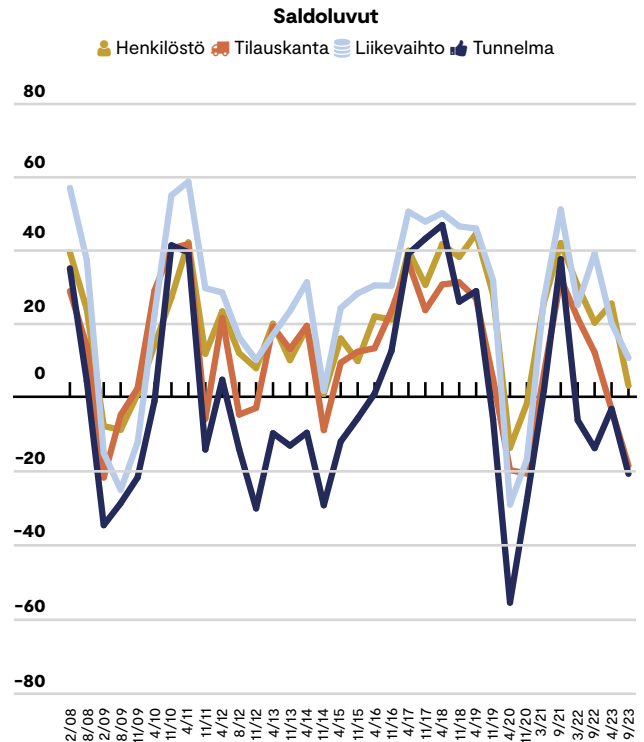
Suhdannetilanne Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan yrityksissä on synkistynyt merkittävästi keväästä. Kun suhdannetta verrataan pitkän ajan keskiarvoihin, tilanne on nyt huomattavan alavireinen, ja kokonaiskuva hyvin samankaltainen, kuin esimerkiksi ensimmäisenä pandemiasyysynä vuonna 2020. Moni yritys näkee silti, että suhdannepohja on vasta edessäpäin. Tämä käy ilmi Pohjanmaan kauppakamarin jäsenyrityksilleen syyskuun lopulla tekemästä Business Panel -talousbarometristä.

Korkojen nopea nousu on vaikeuttanut monen toimintaa, samoin yleisen hintatason noususta johtuva kuluttajien ostokäyttäytyminen on pienentänyt liikevaihtoa ja liikevaihto-odotuksia. Liikevaihdon saldo-luku on kuitenkin edelleen selvästi plussalla, 10,9. 43 prosenttia yrityksistä odottaa tälle vuodelle viime vuotta suurempaa liikevaihtoa.

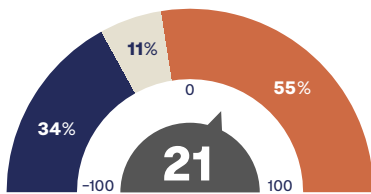
Negatiivinen uutisointi konkurseista ja lomautuksista aiheuttaa yleistä varovaisuutta. Samoin jännittynyt geopoliittinen tilanne vaikuttaa heikentävästi neljäsosaan yrityksistä. Ennustaminen on käynyt haastavaksi ja vaikka tarjouksia saadaan osin edelleen paljon, joudutaan päätöksiä odottelemaan. Tunnelma on epävarma ja lähikuukaudet saadaan kulkea sankassa sumussa ennen kuin käänne paremmasta alkaa toivottavasti näkyä.

Tunnelmaa mittaava indikaattori on laskenut selvästi pakkasen puolelle saldoluvun ollessa -21. Silti yli 60 prosenttia vastaajista näkee tunnelman normaalina tai optimistisena. Pessimistien määrä on kuitenkin keväästä kasvanut hieman.

Rekrytoinnin saldoluku (3) on pysytellyt positiivisena, mutta on nyt selvästi pitkän ajan keskiarvoja matalammalla. Vajaa neljännes yrityksistä on aikeissa rekrytoida seuraavan puolen vuoden aikana. Työntekijämäärä pysyy ennallaan 56 prosentilla ja vähentämistä harkitsee joka viides yritys. Ammattitaitoisen työvoiman kokee pullonkaulaksi 30 prosenttia kaikista vastaajista. Keväällä vastaava luku oli 40 prosenttia.

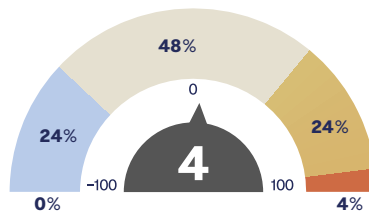

Teollisuus

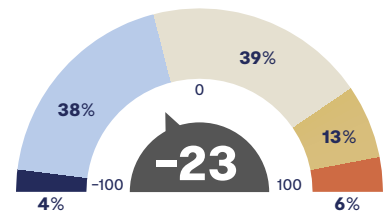
Liikevaihto

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

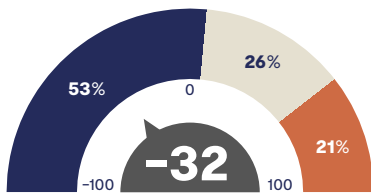
Henkilöstön määrä

● vähentyy merkittävästi ● vähentyy hieman ● pysyy samana ● kasvaa hieman ● kasvaa merkittävästi

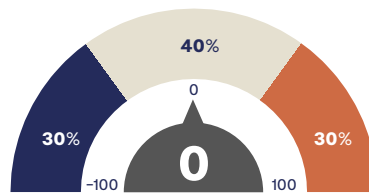
Yleinen tunnelma

● erittäin pessimistinen ● pessimistinen ● normaali ● optimistinen ● erittäin optimistinen

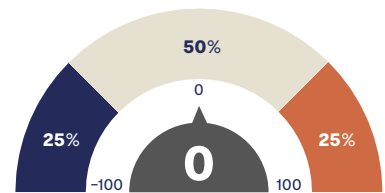
Tilaukset

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

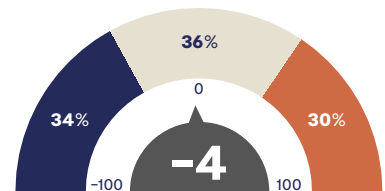
Investoinnit

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

Vienti

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

Kannattavuus

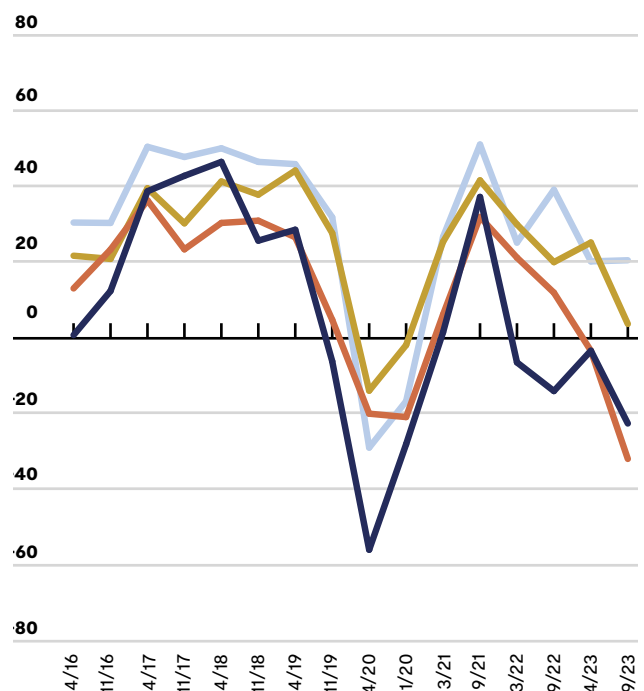
● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

Teollisuuden tilaukset supistuu, varastoja puretaan ja tuotantoa vähennetään. Kaikki teollisuuden saldolu-
vut ovat tulleet keväästä alaspäin. Niistä tilaukset on
alavireisin saldolu-
vun ollessa -32.

Kannattavuuden osalta ei ole tapahtunut muutoksia
kevään mittaukseen. Kannattavuusongelmien kanssa
kamppailee teollisuusyrityksistä 34 prosenttia, mut-
ta valtaosa pääsee vähintään edellisvuoden tasolle. 30
prosenttia kertoo kannattavuutensa parantuvan tänä
vuonna.

28 prosenttia on aikeissa rekrytoida lähikuukausina,
kun taas joka neljäs on vähentämässä väkeä. Alalla on
edelleen haasteita työvoiman löytämisessä, sillä yrityk-
sistä 32 prosenttia näkee ammattitaitoisen työvoiman
puutteen toimintansa pullonkaulana. Myös riittämätön
kysyntä, jännittynyt geopoliittinen tilanne ja raaka-ai-
neiden ja komponenttien hintojen nousu haastavat yri-
tysten toimintaa laajasti.

Puolet teollisuusyrityksistä kertoo viennin asettuvan
viime vuoden tasolle. Vastaavasti viennin kasvua en-
nakoi 25 prosenttia – ja yhtä suuri osuus arvioi viennin
supistuvan. Teollisuuden investointien osalta tilanne
on samoin kahtiajakoinen: 30 prosenttia kertoo investoi-
vansa enemmän kuin viime vuonna ja yhtä suuri osuus
investoi vähemmän. 40 prosenttia vastaajista kertoo in-
vestoivansa yhtä paljon kuin edellisvuonna.

Saldoluvut

● Henkilöstö ● Tilaukset ● Liikevaihto ● Tunnelma

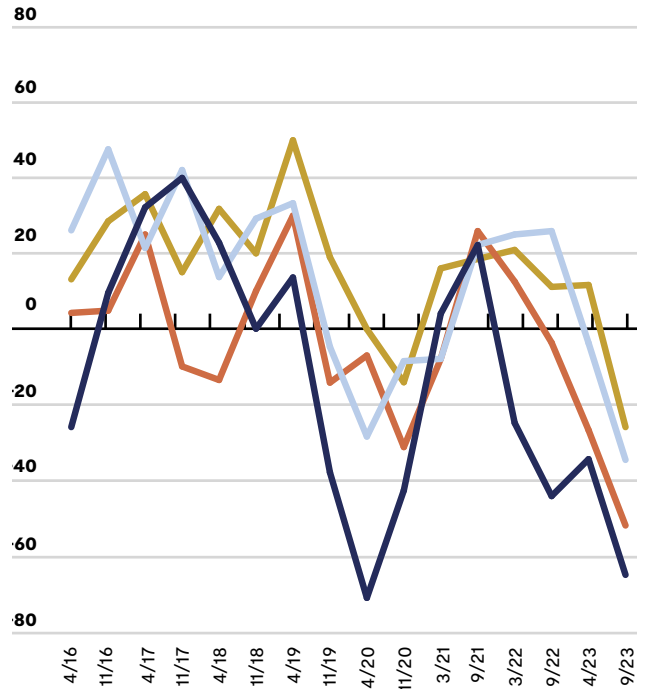
Rakentaminen

Rakennusalan alamäki on Pohjanmaan kauppakamarin alueella jatkunut nyt kaksi vuotta, eikä helpotusta ole näköpiirissä. Koko maassa kuljetaan laskusuhdanteeseen rakentaminen edellä. Asuntorakentamisen näkymät ovat heikentyneet dramaattisesti markkinoiden hiljennyttyä ja korkojen noustua nopeasti.

Rakennusalan kaikki saldoluvut ovat romahtaneet edellisestä mittauksesta, ja ne ovat kaikki ronskisti pakkasella. Tunnelma on lähes pandemian ajan syvyyksissä: pessimistisenä tai erittäin pessimistisenä alan tunnelman kokee 70 prosenttia vastaajista.

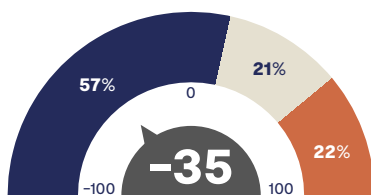
Silti alan tilanne näyttyy Pohjanmaalla parempana kuin muualla Suomessa – osin teollisten investointien käynnistymisen ansiosta. Myös näkymä tulevaan on tältä osin vahvasti positiivinen. Tilauskanta on kuitenkin tällä hetkellä vuodentakaista pienempi 68 prosentilla alan yrityksistä ja näkymä supistumisesta yltää vielä puolen vuoden päähän. Heikentyneestä kannattavuudesta verrattuna viime vuoteen kertoo 61 prosenttia alan vastaajista. Kannattavuus onkin laskenut merkittävästi keväästä.

Heikosta suhdanteesta huolimatta alalla on pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta. Joka viides vastaaja kertoo pulan rajoittavan toimintaansa. 48 prosenttia näkee työntekijämääränsä pysyvän nykyisellä tasolla tulevan puolen aikana. 40 prosenttia joutuu vähentämään henkilöstöä, eikä yhdelläkään yrityksellä ole näköpiirissä merkittävää kasvua henkilöstön osalta.

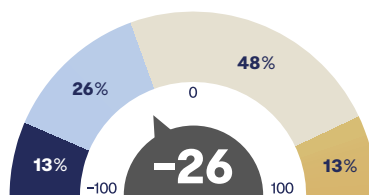
Saldoluvut

Henkilöstö Tilauskanta Liikevaihto Tunnelma

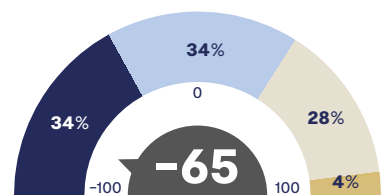
Liikevaihto

pienempi yhtä suuri suurempi

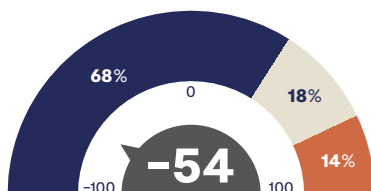
Henkilöstön määrä

vähentyy merkittävästi vähentyy hieman
pysyy samana kasvaa hieman
kasvaa merkittävästi

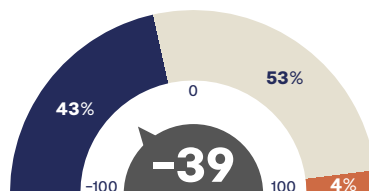
Yleinen tunnelma

erittäin pessimistinen pessimistinen normaali
optimistinen erittäin optimistinen

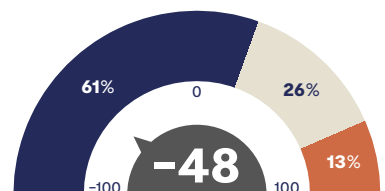
Tilauskanta

pienempi yhtä suuri suurempi

Investoinnit

pienempi yhtä suuri suurempi

Kannattavuus

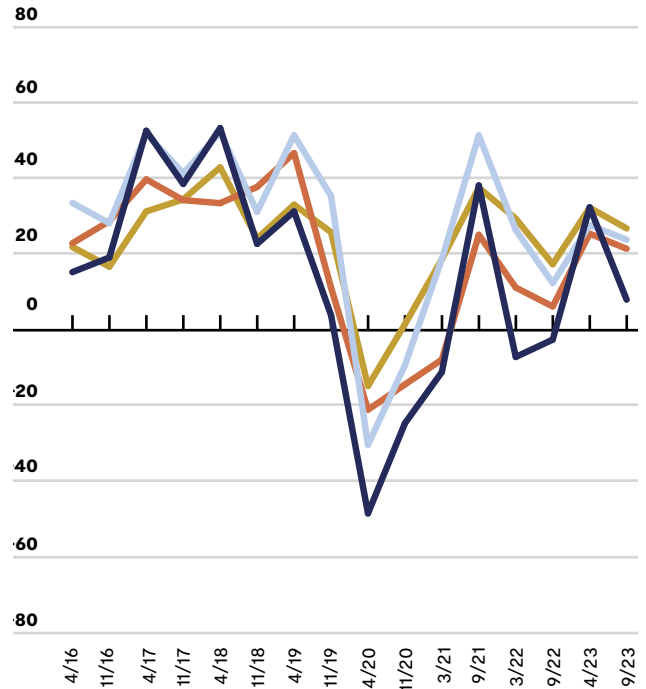
pienempi yhtä suuri suurempi

Yksityiset palvelut

Palvelualan positiivinen vire on kannatellut taloutta, ja edelleen 81 prosenttia alan yrityksistä näkee liikevaihdon pysyvän edellisvuoden tasolla tai kasvavan. 92 prosenttia vastaajista uskoo liikevaihdon vielä kasvavan seuraavan puolen vuoden kuluessa. Alan indikaattorit ovat kuitenkin heikentyneet – tosin kaikki ovat edelleen positiivisia. 76 prosenttia vastaajista näkee kannattavuutensa pysyvän viimevuotisen tasolla tai parantuvan.

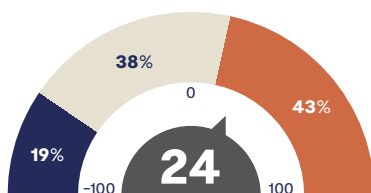
Henkilöstön määrän suhteen tilanne näyttää myös vahvalta. 35 prosenttia rekrytoi lisää väkeä tulevan puolen vuoden kuluessa ja vähennystarpeita on puolestaan kahdeksalla prosentilla. 95 prosenttia vastaajista kertoo henkilöstömääränsä pysyvän edellisvuoden tasolla tai kasvavan. Suurimpana pullonkaulana palveluissakin nähdään ammattitaitoisen työvoiman saatavuus, jonka nostaa esiin 39 prosenttia yrityksistä.

89 prosenttia alan vastaajista kokee tunnelman alalla olevan normaali tai optimistinen, mikä on tällä hetkellä toimialoista paras tilanne. Kuitenkin myös palveluiden puolella tunnelma näyttää muuttuneen enemmän odotetaan päin.

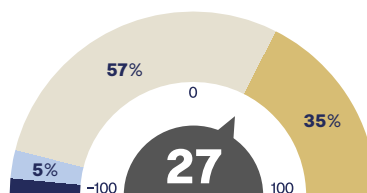
Saldoluvut

Henkilöstö Tilauskanta Liikevaihto Tunnelma

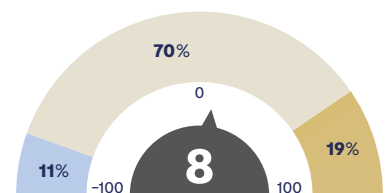
Liikevaihto

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

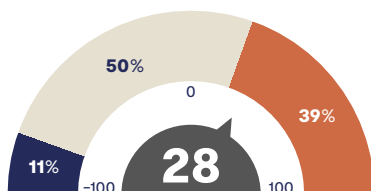
Henkilöstön määrä

● vähentyy merkittävästi ● vähentyy hieman
● pysyy samana ● kasvaa hieman
● kasvaa merkittävästi

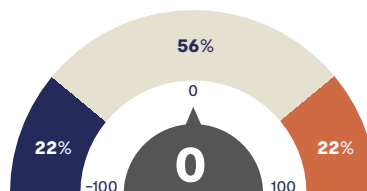
Yleinen tunnelma

● erittäin pessimistinen ● pessimistinen ● normaali
● optimistinen ● erittäin optimistinen

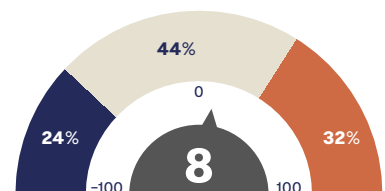
Tilauskanta

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

Investoinnit

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

Kannattavuus

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

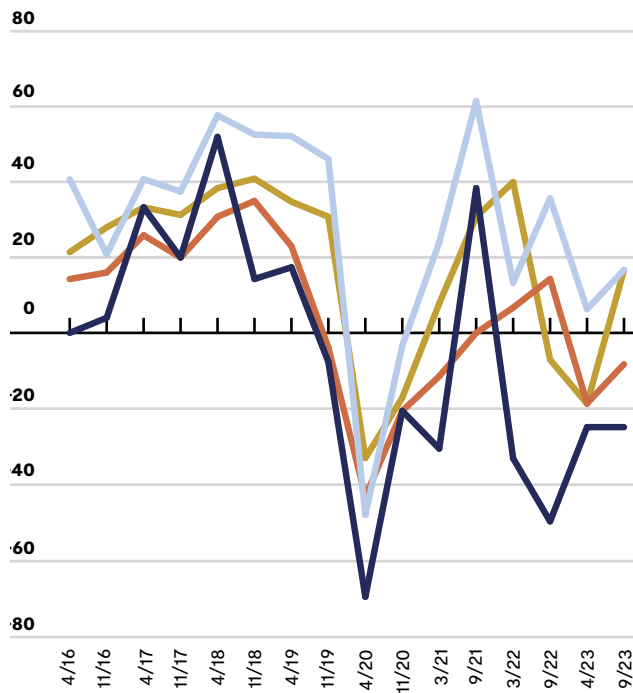
Kauppa

Kotitalouksien luottamusindikaattorit ovat kohentuneet Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamasta viimevuotisesta synkkyystä. Usko seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvaan kehitykseen näyttää luottavaisemmalta. Luottamus on kuitenkin edelleen keskimääräistä heikompaa.

Kaupan alan suhdannenäkymät ovat kääntyneet positiiviseen suuntaan, ja liikevaihtoa, tilauskanta ja rekrytointia mittaavat indikaattorit ovat piristyneet. Tunnelmaa mittaava indikaattori on pysynyt samassa kevään mittaukseen verrattuna.

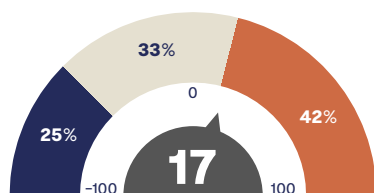
75 prosenttia alan vastaajista kertoo liikevaihdon pysyneen ennallaan tai kasvaneen edellisvuoteen verrattuna. 83 prosenttia ennakoii kasvua seuraavan puolen vuoden aikana. Kaupan alalla myös investoidaan: kolmasosa vastaajista kertoo tämän vuoden investointien ylittävän edellisvuoden tason. Alan suurimpana pullonkaulana nähdään jännittynyt geopoliittinen tilanne.

Kannattavuuden osalta kolmannes kertoo kannattavuuden parantuvan, kolmannes pysyvän samalla tasolla ja kolmannes heikentyvän. Kannattavuutta haastavat edelleen energia- ja kuljetuskustannukset. Alaa haastoi keväällä vielä voimakkaasti riittämätön kysyntä (63 prosenttia vastaajista), mutta nyt se on helpottanut ja enää 33 prosenttia kertoo sen jarruttavan toimintaansa.

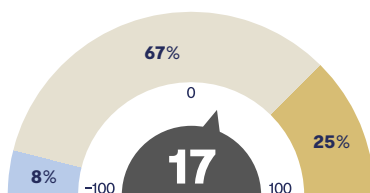
Saldoluvut

Henkilöstö Tilauskanta Liikevaihto Tunnelma

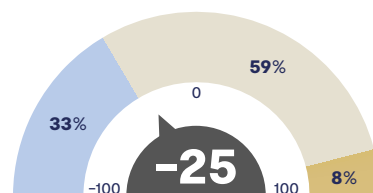
Liikevaihto

pienempi yhtä suuri suurempi

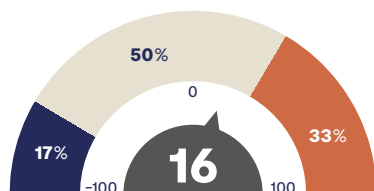
Henkilöstön määrä

vähentyy merkittävästi vähentyy hieman
pysyy samana kasvaa hieman
kasvaa merkittävästi

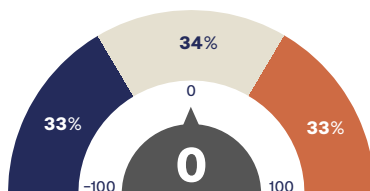
Yleinen tunnelma

erittäin pessimistinen pessimistinen normaali
optimistinen erittäin optimistinen

Investoinnit

pienempi yhtä suuri suurempi

Kannattavuus

pienempi yhtä suuri suurempi

KAUPPAKAMARI
HANDELSKAMMAREN

Business
Panel ²⁰
vuotta ^{år}

Tämä talouskatsaus tarkastelee tilannetta syksyllä 2023 Pohjanmaan kauppakamarin alueella. Alue on sama kuin Pohjanmaan ELY-keskuksen alue ja käsittää Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat. Talouskatsaus perustuu Pohjanmaan kauppakamarin Business Panelin aineistoon. Kysely toteutettiin 27.–29.9.2023 kauppakamarin jäsenyritysten keskuudessa osana valtakunnallista kauppakamareiden talouskyselyä. Pohjanmaan kauppakamarialueelta kyselyyn vastasi kaikkiaan 166 yritystä ja vastausprosentti oli 16.

Laaja kuvasarja Business Panelista on katsottavissa kotisivuiltamme
<https://www.ostro.chamber.fi/category/tilastot/>